



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

56. An dubius, si sit duodecima hora noctis, comedat, possit manè communicre; vel si sit dubius, si comederit post mediam noctem? Ex quibus infertur non solum in materia strictæ, & propriæ iustitiæ, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

RESOL. LVI.

Ad dubius si sit duodecima hora, noctis comedat, possit mane communicare, vel si sit dubius si comedat post mediam noctem?

Et inferat non solum in materia stricta, & propria iustitia, sed etiam in aliis materiis esse meliorem conditionem possidentis, quando supervenit dubium? Ex part. 10. tr. 12. & Misc. 2. Ref. 17.

§. 1. Resolutio hæc erit, vt reor, Lectoris satis curiosa. Et negatiuum sententiam tenet eum multis Pater Franciscus Lugo in Discurso Prævio ad Theologiam moralem; part. 1. cap. 2. quæst. 30. num. 176. cui adde Doctissimum Quiedum in præf. 2. D. Thoma, tract. 5. contr. 4. punct. 7. num. 44. & 45. Probatur Primò; quia præceptum communicandi ieiunè semper obligat. Ergo cum accedis ad Eucharistiam dubitans an sis ieiunus, dubitas an violes præceptum communicandi ieiunè. Cumque nulla sit pro tua libertate possessio, quæ tale præceptum antecedit, sequitur in dubio pro præcepto iudicandum esse. Probatur Secundo: nam qui dubitat an sit ieiunus, dubitat an sit dignus. Ergo ne manducet indignè, probare debet se ieiunum esse. Probatur Tertio, nam vult quisque probare debet fundamentum suæ intentionis, alias succumberet, leg. Et qui dicit. ff. de Probationibus leg. Actor, quod asseruat. Cod. eodem, leg. Qui accusare. Cod. de edendis, traditque Decius consil. 564. num. 1. & multis relatis Mascardus de Probationibus, verb. Qualis, conclus. 1253. num. 3. & 4. Sed fundamentum exigentis Eucharistiam est esse ieiunum; Ergo dum non probat hoc fundamentum certus de ieiunio, petit immerito Communionem.

2. Sed Eminentissimus Cardinalis, Lugo de Euchar. disp. 15. sect. 2. num. 42. circa dubia supradicta, sic ait: Ergo media via procederem; inuenio enim magnum discrimen inter illa duo Dubia: & sicut non est restringendum hoc ieiunium, & præceptum, quando dubitamus, an aliquid traicimus, vel non, sic non est danda nimia licentia comedendi & bibendi, quoties nocte aliquis euigilat, & postea manè communicandi hoc præterit, quod nunquam seirit quota esse hora, atque ideo dubius sit an post mediam noctem cibum, vel potum sumpsit quod certè contra præxim, & mentem Fidelium aperte est: fateri ergo debemus, eum qui mane communicare vult, debere posituè scire saltem probabiliter, se non post, sed omninò ante mediam noctem comedisse, aut bibisse. Ità Cardinalis Lugo.

3. Verùm (ò varia hominum iudicia) totum contrarium tenet doctissimus Arriaga in Cursu Theol. tom. 3. disp. 25. sect. 5. num. 4. ità enim asserit: Si quis vesperti dubitans an sit audita duodecima comedat, vtum possit die sequenti communicare? Negat benè Pater Sanchez, supra, num. 40. quia tunc nulla possessio stat pro libertate; non enim fuerat antea in potestate communicandi; quin potius possessio est ex parte præcepti, quia certum est esse præceptum de non communicando, nisi sim ieiunus, per dubium autem ieiunium non liberor ab eo præcepto certo. Aliud tamen video ego circa eundem casum dubium, an si quis vesperti, reputans vt omninò certum esse ante duodecimam noctis, comedat, postea vero mane incipiat dubitare; an post mediam noctem comederit, eo quod videatur sibi nimis exiguum tempus elapsum à comestione vsque ad eam horam, quodque sufficere non possit ad explendas eas sex, aut quinque horas à media nocte ad tempus quo dubium

incipit; an, inquam, in tali casu possit communicare? Respondeo consequenter ad doctrinam traditam omninò posse; nam ille fuit in possessione ieiunij vsque ad dubium subortum, per dubium autem nemo extrahitur à possessione bonæ fidei; hinc constat differentia inter istum & præcedentem casum: nam in præcedenti nunquam fuit homo in possessione ieiunij, cum dum comedit inceperit dubitare, an esset post duodecimam, & consequenter an violaret illius diei ieiunium: at in secundo casu inceperit à possessione ieiunij, & postea primò dubitauit. Hucusque Arriaga.

4. His tamen non obstantibus, ego non recedo à sententia, quam olim docui. Pato igitur in supradictis casibus, non solum quando dubium est de tempore, sed etiam quando dubium est de comestione, licitum esse mane sacram Eucharistiam sumere. Et ita nostram sententiam me citato defendit latè Pater Dicastillus, de Sacrament. tom. 1. tract. 4. disput. 9. dub. 17. quæst. 4. num. 297. cuius verba accipe, Concludo non esse locum sententiæ Lugonis, quæ media est inter cæterorum Auctorum sententias, inter quas prima mihi placet, quæ in casu dubij putat licere, siue dubium sit comestionis, & potationis, siue temporis modo prædicto; & præter dicta impugnano hanc mediam sententiam, alia suppetunt in illius primæ probationem, & dictorum confirmationem; quæ iam subiiçio.

5. Nota primò ius ad aliquid certo tempore agendum, vel recipiendum, &c. posse acquiri, & haberi multo tempore ante illud, ita vt quamuis ego non habeam hodie v.g. ius agendi, vel recipiendi hodie, sed agendi, vel recipiendi cras; hodie nihilominus possum habere illud ius pro crastina die. Sic Beneficiarius, v.g. hodie habet ius percipiendi in postero statis temporibus fructus annuos. Hinc est, vt censetur possidere ius. Hac ergo ratione potest intelligi, quod hodie quis habet acquisitum ius petendi, & accipiendi cras Sacramentum communionis, aut celebrandi. Sic Parochianus hodie ius habet petendi, & accipiendi Sacramentum cras à suo parcho, si non sit legitimum impedimentum: sic Sacerdos legitime promotus habet hodie ius celebrandi singulis diebus, si non sit legitimum impedimentum.

6. Nota Secundo cum meliori sententia, non solum in materia stricta, & propriæ iustitiæ, sed in aliis materiis esse meliorem conditionem possidentis, quando supervenit dubium, vt in variis locis, explicò, & videri potest Sanchez, lib. 2. de Matrim. disp. 42. n. 32. & lib. 1. in Decalogum, cap. 10. num. 11. in fine. Ioannes Sanchez in Selectis, cum pluribus aliis apud ipsos, atque in vniuersum quotquot generaliter docent in dubio legis, aut voti nullam esse obligationem, tenentur id ipsum sentire. Quæ doctrina satis communis est. Hinc est, si semel supponamus possessionem iuris, de quo proximè dicebamus in præcedenti notatione, etiam si superveniat dubium, quod facta diligentia pelli non possit; possidentem posse pergere, & vt iure suo, perinde atque si non supervenisset dubium. Alioquin inter cætera inconuenientia sequeretur, quod tantum posset dubia causa, atque causa certa; nam certa causa quid quæso amplius efficeret, quàm impedire effectum; hoc autem etiam dubia causa facit in sententia prædicta, nostræ contraria.

7. Ex his facilè est probare nostram sententiam, quia in nostro casu ex parte communicaturi supponitur ius acquisitum communicandi singulis diebus, in quibus non sit impedimentum iuxta dicta in prima notatione. Hoc autem ius hodie possidet pro omnibus sequentibus diebus, quæ possessio est, & durat

Sup. hoc in tom. 8. tr. 2. Ref. 2. & in aliis eius annot.

Sup. hoc in tom. 8. tr. 2. Ref. 2. & in aliis eius annot.

Sup. hoc in tom. 8. tr. 2. Ref. 2. & in aliis eius annot.

durat rota vita: Ergo; vt hoc iure, quod possidet, non possit vti; necesse est superueniat aliquod impedimentum certum; nam iuxta dicta in secunda notatione solum impedimentum dubium non est satis. Atqui in nostro casu, siue dubium sit de comestione, siue de hora comestionis, est impedimentum dubium; possessio vero iuris non possit communicari præsupponitur certa. Ergo non potest illi oblatre impedimentum illud dubium. Hoc totum amplius declaratur ex solutione argumentorum secundæ sententiæ. Et hæc omnia asserit Dicaillus, loco citato, qui postea respondet ad argumenta, quæ adducuntur contra nostram sententiã; quam præter ipsum, Layman, & Sancium à me alibi abducos, amplexi sunt me nominatim citato, doctissimus, & amicissimus Ioannes Caramuel nunc merito Episcopus Misensis, & Suffraganeus Moguntinus in *Theol. moral. lib. 3. cap. 1. disp. 1. num. 1353.* & me citato Bossius in *Mor. tom. 1. part. 2. tit. 1. §. 46. num. 1712.* & me citato Leandrus, de *Sacram. tom. 2. tract. 7. disp. 5. quest. 5.* & me citato Pasqualigus in *Praxi de Ieiun. decif. 445. & 446.* & me citato tanquam probabilem nostram sententiã admittit Trullench, de *Sacram. lib. 3. cap. 6. dub. 5. n. 24.* & me citato Tamburinus, *Opusc. de Comm. c. 2. §. 7. num. 29.* Dicendum est itaque (siue dubium sit supra tempus, siue sit supra comestionem) posse quemlibet manè lumere Eucharistiam. Sed circa dubia proposita, præter Doctores citatos vide Spinolam *Opus. de Electione. disp. ult. sect. 6.* & me citato Auerliam de *Sacram. Euchar. quest. 8. sect. 8.*

Alibi in Resolutionibus & §. 5. not. primæ, huius Ref.

RESOL. LVII.

An detur paruitas materia respectu temporis excusans à mortali, si quis comedat post mediam noctem, & postea sumat Eucharistiam?
 Et dubitatur quantum temporis in tali casu possit haberi pro minimo?
 Et aduertitur, quod cum media nox sit tunc, & completus antecedens dies, quando sol incipit ascendere ad nostrum hemispherium, si quis nocte ex aspectu stellarum, vel aliunde scinet cognoscere eandem mediam noctem, & tempus paruum illud, in quo sol ad nostrum hemispherium accedere incipit, licet ante illud tempus sanxissent omnia horologia loci, potest absque fractione ieiunij naturalis sequentis dies comedere, & bibere usque ad illud tempus, in quo nouit solis ascensum, incepisse?
 Et an detur paruitas materia quoad cibum, & potum in ordine ad sumptionem Eucharistia?
 Et utrum cadens in flumen, & demersus casu & violenter deglutiat, & traiecit in stomachum aquam, siue in parua, siue in magna quantitate, & siue totaliter statim eiciat, siue non, censeri debeat ieiunius, ac possit recipere Eucharistiam?
 Et deducitur deglutientem casu & violenter & præter intentionem globulum ex saccharo vel alium cibum & potum sibi dormienti, vel non aduertenti in os apertum, & in guttur ab altero immissum censeri ieiunium, & posse communicare, vel celebrare eadem die, sicut cum attrahitur ad stomachum musca, aut aliud animal ex improviso intrans in os apertum?
 Idem est, si aliquid descenderet ab extra in stomachum, etiam alicuius quantitatatis, ita quod homo non perciperet, vel intenderet illud deglutire, sed sicut salina descenderet in stomachum, non impediat communionem?
 Et tandem notatur, quod qui credens esse mediam noctem communicauit, poterit post mediam noctem iterum communicare, etiam si post priorem Communionem

cibum sumpserit, dummodo sit ante mediam noctem? Ex part. 10. tractat. 16. & Missa. 6. Ref. 49. alias. 48.

1. Affirmatiuam sententiã tenet Pater Pasqualigus in *Praxi de Ieiunio. decif. 158. & 444. vbi num. 10.* sic asserit: Cum igitur non possit tempus mediæ noctis exacte obseruari, nec etiam quantum bene, vel malè indicatur ab horologis, vt constat ex dictis: remanet, quod præceptum non obligat ad exacte obseruandam mediam noctem, quocumque modo nobis innotescat: sed quod sufficit quod moraliter ieiunium incipiat à media nocte seu ab illo tempore, quod moraliter habetur pro media nocte, atque adeo quod exigua pars temporis post mediam noctem mathematicum computetur pro ipsa media nocte, ita vt etiam si medium noctis mathematicum, aut vt indicatur per horologia, comedatur; aut bibatur, dummodo per exiguum tempus id fiat, postea aduersus censeri ieiunium incipere à media nocte.

2. Præterea, si continetur comestio post exiguum tempus post mediam noctem etiam indicatam per horologia, sicut comestio est diei precedentis, ita etiam paruum illud tempus, quod continuatur, additur ab ipsa comestione, vt ab operatione diei precedentis, vt moraliter censetur tempus diei precedentis: posse cum non sit dies præcedens separatum mathematicè à die subsequenti, sed tantum moraliter, poterit operatio diei precedentis unire ad se aliquid modicum de die subsequenti; & hæc quod fiat separatio completa operatione.

3. Deique hic habet locum etiam paruitas materia: ratione cuius censeri potest non solum ieiunium naturale illius diei, quia ad modicum minimum ipsius protrahitur comestio precedentis diei. Tunc enim datur paruitas materia excusans saltem a mortali, quando materia quæ est obiectum præcepti est diuisibilis; quia tunc exigua portio huius materiae non fundat grauem dissonantiam ad rectam rationem, & præceptum: nec tollitur substantia rei præceptæ, sed ad summum secundum quid. Sic enia comestio carni in die ieiunij, exercitium opus feruili per exiguum tempus in die festo, anteipsum comestionis in exiguo tempore ante meridiem in die ieiunij, & alia huiusmodi, ratione paruitatis materiae excusant à mortali, & etiam à veniali, si ad aliquam causam. Vnde cum præcipitur ieiunium parua pro toto tempore illius diei, quod antecedit Eucharistiam, si aliquod exiguum de hoc tempore detraharur, ita vt non incipiat statim à media nocte, etiam paruitas materiae detrahta de tempore illius diei, quæ non erit computanda. Ita ille: & postea notat hæc subdit: Dubitari tamen potest, quantum tempus in tali casu possit haberi pro minimo. Responsum debere esse solum tantum, quantum detrahi potest à subsequenti die, ita tamen, vt adhuc dies cœlestat moraliter integer; alioquin si non censetur integer, neque etiam censeri poterit, quod esset seruandum ieiunium pro illa die. Hoc autem non debet esse aliqua integra hora, quia cum quilibet hora sit pars integralis diei, si vna deficiat, non erit dies integer. Hucusque Pasqualigus.

4. Sed hæc omnia licet ingeniosè excogitata sint, sunt tamen contra communem praxim Ecclesiæ: vnde prorsus videntur reicienda, & ideo rectè Pater Bossius contra Pasqualigum inuehitur in *Mor. tom. 1. part. 2. tit. 1. §. 46. num. 1732.* sic asserit: Ad hanc autem moralitatem explicandam plures conueniunt Pasqualigus, vbi etiam asserit dari posse paruitatem materiae respectu temporis excusantem à mortali, ita vt etiam si quis post exiguum tempus post me-